

ten ja esitystenukkoisten tapahtumien välillä hämärretään. Tämä on tietenkin myös perusteltua mm. sikäli, että joukkotiedotus *on osa* yhteiskunnallista todellisuutta, ei vain sen esitys. Mutta tavanomaisempaa olisi korostaa sitä, miten yhteiskunnallinen todellisuus on merkittävässä määrin kielellistä todellisuutta, tai että sitä tuotetaan puheakteilla. Niillä voidaan esimerkiksi julkisuudessa pyrkiä tuottamaan erilaisia yhteiskunnallisia ryhmiä, sellaisia kuten ”työväenluokka” tai vaikkapa ”vasenkätiset”. Nähdäkseni olisi tarpeen käsitellä sitä, mikä suhde tällaisilla ehdotelmilla, kielellisillä konstruktioilla on esityksen ulkoiisiin ryhmiin ja niiden muotoutumiseen. Voidaan esimerkiksi sosiaalisen konstruktionismin ajatuskehikon mukaan väittää, että julkisuus tuottaa ja konstituoii yhteiskunnalliset ryhmät. Tai tällaiset yhteiskunnalliset ryhmät voidaan määritellä rakenneteoreettisesti joillakin ”objektiivisilla” kriteereillä, ja verrata näin saatuja ryhmiä niiden representaatioihin. Julkusen ratkaisu näyttäisi olevan lähempänä sosiaalista konstruktionismia, mutta keskustelu esitysten ja niiden ulkoisen todellisuuden välisestä suhteesta jää auki.

Tämän vyyhden purkaminen voisi kenties tuoda selvyyttä ja terävyyttä myöskin tekijän aloittamaan pohdintaan siitä, miten ”yleistetty kolmas” eli yleinen yleisönrooli muotoutuu, millä tavalla tällainen yleisönrooli on ontologisessa mielessä olemassa ja mitä yhteiskuntateoreettisia johtopäätöksiä sen olemassaolosta voidaan vetää. Toivonkin että tekijä kehittää jännittävää teoriakehikkoaan eteenpäin ja lunastaa sen oikeutuksen osoittamalla, miten analogia journalismin ja teatteriesitysten välillä tekee erilaisia empiriisiä ilmiöitä ymmärrettäväksi.

Arvolauseeksi ehdotan *magna cum laude approbatur*.

Pertti Alasuutari

Moring Aulasta

Kiittäen minua kohtaan osoitetusta luottamuksesta esitän lausuntonani *Maria Kaisa Aulan* lisensiaatintutkimuksesta *Poliitikkojen ja toimittajien suhteet murroksessa? Tutkimus Yleisradion politiikan toimittajien ammatti-identiteetistä 1980-luvulla* kunnioittavasti seuraavaa:

Käsillä oleva tutkielma pureutuu äärimmäisen relevanttiin demokratian ongelmaan, poliitikkojen ja poliittisten toimittajien suhteeseen. Tutkielma pohjautuu kahteen itsenäiseen artikkeliin. Ensimmäinen niistä ankkuroituu empirisesti laajaan haastatteluaineistoon ja käsittelee Oy Yleisradio Ab:n (Ylen) poliittisten toimittajien käsitystä itsestään, ”ammatti-identiteettiä”, sekä keskusteleee tämän käsityksen kehityksestä taustamuuttujina ikä, koulutus ja ammattikokemus. Toisen artikkelin ydin on kuvaus yhdysvaltalaisien toimittajien ammatti-identiteetin muutosprosessista 1960- ja 1970-luvuilla sekä käsitteellinen vertailu USA-laisten journalistien 1970-luvulla tapahtuneen ammatti-identiteetin kehityksen ja Suomen radio- ja tv-toimittajien 1980-luvun ammatti-identiteetin välillä.

Aulan peruskysymys joka myös sitoo yhteen tutkielman kaksi osaa (s. 2) koskee sitä, miksi poliitikkojen ja toimittajien suhteet ”aktualisoituivat” Suomessa juuri 1980-luvulla. Tutkielman kummankin osan tarjoaman aineiston pohjalta tekijä konstruoii analyysin, jonka kunnianhimonä on saada pitävä ote peruskysymyksestä historiallisessa, vertailevassa ja teoreettisessa perspektiivissä. Metodologisessa mielessä historiallinen ote merkitsee poliittisten toimittajien itseään koskevassa käsityksessä tapahtuneen kehityksen palauttamista aikaulottuvuudella yhteiskunnalliseen kehitykseen, komparatiivinen ote ilmenee Suomen ja USA:n välisessä vertailussa ja teoreettinen perspektiivi näkyy osaksi siinä miten Suomessa tapahtuneita muutoksia (lähtien ”synkronisen” ja ”diakronisen” analyysin yhdistelmästä sekä ”diffuusio”olettamuksesta) jäljitetään suhteuttamalla omat löydökset huolellisesti aiempaan alan tutkimukseen, osaksi keskustelussa joka koskee mm. Kent Aspin tapaa käsitteellistää toimittajan roolin kasvanut merkitys väitöskirjassaan *Mäktiga massmedier* vuodelta 1986. On syytä erityisesti mainita, että tekijä suorittaa ottamansa tehtävän tukeutuen laajalti etenkin angloamerikkalaiseen aiheesta olemassa olevaan kirjallisuuteen.

Molemmat Aulan ottamat päättehtävät — suomalaisten poliittisten toimittajien itseään koskevan käsityksen kirjoittaminen ja siten niiden ”ammatti-identiteettien” järjestelmällinen paljastaminen, jotka ilmenevät tässä poliittisen systeemin keskushermostossa, sekä suomalaisten toimittajien ammatti-identiteetin vertaileminen Yhdysval-

loissa 1960-luvulta lähtien tapahtuneeseen toimittajien ammatti-identiteetin muutokseen — ovat niin metodologisesti kuin empiirisesti laajoja ja erityisen vaativia. Seuraavassa tarkastelen lähemmin tekijän onnistumista tässä tehtävässä, arvioiden erikseen kumpaakin artikkelia sekä sen jälkeen niiden muodostamaa kokonaisuutta.

Ensimmäinen tutkimus, *Politiikan "korjauskertoimet"*, *Tutkimus Yleisradion politiikan toimittajien ammatti-identiteetistä 1980-luvulla*, perustuu 38 teemahaastattelun kohteina henkilöt jotka Aula määrittelee "poliittisiksi toimittajiksi" (enemmän tästä käsitteestä tuonnempana). Kyseessä on ns. kokonaistutkimus, mukana on koko kyseessä oleva ryhmä (vain viisi toimittajaa kieltäytyi eriyistä antamasta haastattelua) ja tutkitun ryhmän voidaan ajatella olevan tutkitun ongelmakentän näkökulmasta keskeinen. Aiemmin on vastaaventyypistä tutkimusta tehnyt Pertti Hemánus (*Journalistinen vapaus* vuodelta 1983), hänen tutkijaryhmänsä pyrki 46 teemahaastattelun avulla "tunkeutumaan journalistisen vapauden tilaan". Tietysti on muitakin relevantteja haastattelu- ja kyselytutkimuksia — esimerkkinä Suomen Sanomalehtimiesten Liiton jäsen-tutkimus (Kehälinna ja Melin 1988). Mutta omalla alueellaan, erityisenä selvittää poliittisen establismentin ja poliittisen journalismin suhdetta Suomessa tällä empiirisellä menetelmällä, Aulan työ on uusi avaus.

Myös tutkimuksen tulokset ovat huomattavan kiintoisia. Aula osoittaa toimittajien itseään koskevien käsitysten eroja. Nämä paikallistuvat muutoksiin, joita ammatti-identiteetissä tapahtui 1970-luvun lopulla ja 1980-luvulla. Poliittisten toimittajien suuri enemmistö otti sinä ajankohdalla jona haastattelu tehtiin (1988) etäisyyttä poliittisesta establismentistä kahdella tavalla. Ensimmäinen koski sitä mikä on sopiva suhde poliittikkoihin. Tässä asiassa toimittajat yleensä korostivat "pidättyvyyttä" "arvostamisen" sijasta. Toiseksi kysymys oli journalistisesta otteesta. Mitä tuli poliittikkoja kohtaan tunnettavan kriittisyyden asteeseen, toimittajien suhtautuminen oli pikemminkin "ankaraa" kuin "kunnioittavaa". Voidaan kuitenkin itse asiassa kysyä, edustavatko nämä kaksi akselia — etäisyys ja ote (ks. matriisia s. 128) — todella eri ulottuvuuksia. Aula tiivistää myöhemmin kategorisointinsa muodostamalla neljä ryhmää (ankarat/pidättyvät, väliryhmä, korrektit/tolerantit ja kunnioittavat/arvostavat suhteet). Tämä luokitus voidaan katsoa myös yhdeksi kyseisen jakson teoreettisista löydöksistä. Vertailussa käy ilmi että kriittisyyden aste varioi yhdessä iän ja ammattikokemuksen kanssa (nuoret ovat kriittisempiä) sekä koulutuksen kanssa (pitemmälle koulutetut ovat kriittisempiä).

Tämäntyyppinen tutkimus herättää kaksi toisiinsa liittyvää kysymystä. Ensimmäinen koskee sitä miten työ täyttää intersubjektiviisuuden vaatimuksen. Toinen koskee

tutkimustulosten yleistettävyyttä. Edellisen ongelman osalta Aula osoittaa tuntevansa hyvin sen teoreettisen/metodologisen debatin, joka koskee hänen valitsemaansa menetelmää. Niin haastattelujen lähtökohdat kuin niiden tulokset sekä tutkijan tekemät tulkinnot raportoidaan tarkasti ja perustellaan selkeydessään vakuuttavalla tavalla. Jälkimmäinen mainituista kysymyksistä onkin ongelmallisempi.

Itsestään selvä tämäntyyppisten tutkimusten pulma on näytteen vähäinen koko. Sitä taas voidaan tietenkin puolustaa vetoamalla siihen, että kyseessä on kokonaistutkimus yhdestä ammattiryhmästä. Tämä argumentti olisi ongelmaton, jos tutkimuksen kunnianhimo rajoittuisi pyrkimykseen sanoa jotakin Ylestä. Aula kuitenkin argumentoi useammassa kohdin sen puolesta, että tutkitut poliittiset toimittajat on nähtävä "näytteenä" jostakin enemmästä, mutta kysymys siitä mitä itseään enempää he edustavat ja miten tämä edustavuus voidaan todeta jää epäselväksi (edustavia piirteitä korostetaan mm. s. 4 ja 153 sekä viiteessä IV alaluvussa 1.5, vrt. myös s. 57-58, kun taas eri välineiden toimittajien erot otetaan esiin s. 41, 61 ja 211).

Näytteen ongelmaa vaikeuttaa se, että Aulan haastattelutaviksi valitsevat toimittajat eivät kaikilta osin edusta homogeenista ryhmää. Haastateltavien joukossa on erikoistoimittajia joiden reviiirinä on politiikka ja työmarkkinat, toimitussihteereitä ja -päälliköitä. Ensimmäinen kategoria on selvästi suurin ja se on myös lähimpänä arkikielen "poliittisen toimittajan" käsitettä. Joskin Aulan päätös laajentaa ryhmää yli tuon ydinjoukon on täysin perusteltu, se johtaa esityksellisiin ongelmiin. Nyt tekijä joutuu eri yhteyksissä operoimaan eri käsitteillä erottaakseen eri ryhmät toisistaan ("varsinaiset poliittiset toimittajat", "poliittiset erikoistoimittajat", "muut kuin varsinaiset poliittiset toimittajat", "muut toimittajat ja toimituspäälliköt" jne.). Nämä ryhmät jäävät diffuuseiksi. Työlle olisi mahdollisesti ollut eduksi raportoida johdonmukaisesti se, miten ydinjoukko (24 henkilöä) on vastannut kysymyksiin, ja pitää se siis erillään koko haastateltavien joukosta. Ajatellen mahdollista ambiitiota tulkita tulokset koskemaan suomalaisia poliittisia toimittajia yleensä rajauksesta tulee nyt ajoittain epäselvä kahdessa mielessä — näyte ei välttämättä edusta koko perusjoukkoa ja näytteeseen kuuluva joukko tuntuu paikoittain epäselkeästi määritellyltä suhteessa siihen perusjoukkoon jota tarkoitetaan ("poliittiset toimittajat"). Tekijän puolustukseksi on kuitenkin todettava, että hän (etenkin s. 211 sekä liitteessä 1) selvästi tuo esiin ne yleistettävyyden rajoitukset, jotka näytteestä seuraavat.

Toinen tutkimus, *"Länsimaista" journalismia?, Vertaileva tutkimus poliittisen journalismin ammatti-identiteetin muutoksesta ja sen yhteiskunnallisesta kontekstista Suomessa ja Yhdysvalloissa*, lähtee edellisen artikkelin

tuloksista ja pyrkii asettamaan Suomessa tapahtuneet muutokset laajempiin yhteyksiin. Tutkimus perustuu laajaan kansainväliseen aineistoon, joka kuvaa journalismin kehitystä Yhdysvalloissa yleensä sekä Vietnamin sodan aikoihin 1960-luvun loppupuolella ja ns. ”Watergate-skandaalin” aikoihin tapahtunutta muutosta.

Käsitteellisellä tasolla tekemänsä tarkan vertailevan työn avulla tekijä pystyy nivomaan USA:sta löytämänsä muutokset tekemäänsä Suomen oloja koskevaan tilannekartoitukseen. Lisäksi hän osoittaa miten kummankin maan yhteiskunnalliset ehdot johtivat siihen, että kriittisempi (USA:ssa ”vastapuoli-suuntautunut”) ja professionalistisesti orientoitunut journalismi kykeni lyömään itsensä läpi (s. 213). Samalla tekijä valottaa jo työnsä alussa esittämänsä peruskysymystä, miksi poliitikkojen ja toimittajien suhteet ”aktualisoituivat” Suomessa juuri 1980-luvulla (ks. yllä), kolmesta näkökulmasta: tietyistä konkreettisista tapahtumista lähtien, journalismin lähtökohdissa tapahtuneista muutoksista lähtien sekä poliittisen järjestelmän muutoksista lähtien. Kaikilla näillä tasoilla vertaillaan Suomen ja Yhdysvaltain journalismin kehitystä.

Vaikka noiden kahden maan poliittisen journalismin yhtäläisyydet ovat silmiinpistäviä, jää kysymys mahdollisesta diffuusiosta, vaikutteiden leviämisestä suuresta maasta pienempään (ks. yllä, vrt. tutkielman s. 4 sekä myös kuviota 3 s. 213) epäselväksi. Suomalaisessa haastatteluaineistossa on niukasti viittauksia USA:ssa tapahtuneeseen kehitykseen. Muissa lähteissä, kuten artikkeleissa ja kirjoissa (ks. viitettä IV alaluvussa 3.2), on kuitenkin tukea sille otaksumalle että ”läntinen” journalismi-ihanne olisi diffuusion tietä tullut Suomeen. Tämä leviämisen prosessi näyttää toisaalta ainakin osaksi olleen epäsuora (esim. toimittajakoulutuksen välittämä). Ideoiden leviämisen yksityiskohtaista kartoitusta diffuusiotutkimuksen ideaalimallin edellyttämässä mielessä ei ole tehty. Tässäkin kohden tekijä kuitenkin selvittää käsitteitään ansiokkaasti (sivulta 185) täsmentämällä diffuusion käsitettään tarkoitamaan ”mallinnusvaikutusta”. Sellaisen vaikutuksen olemassaolo saa myös vakuuttavaa tukea tutkielman haastatteluaineistosta.

Tiivistelmänä voidaan toisesta tutkimuksesta sanoa, että myös se on omaperäinen ja innovatiivinen avaus suomalaisessa alan kentässä. Kyseisyytyypiset vertailut ovat harvinaisia kansainvälisessäkin kirjallisuudessa, mikä tekee tämän kontribuution erityisen tervetulleeksi.

Kahden tutkimuksen sovittaminen yhteen johtaa Aulalla omaperäiseen kokonaisuuteen. Kombinaatio ei ole ongelmaton. Ensimmäinen, haastatteluihin perustuvat tutkimus on historialliselta perspektiiviltään rajoitettu, aineiston voima on esiin kasvavassa kuvassa toimittajien it-

seymmäryksestä. Täydentäviä suomalaisia ensi käden lähteitä jotka valottaisivat toimittajien itseään koskevien käsitysten kehitystä on — yhdysvaltalaiseen aineistoon verrattuna — niukasti. Yksi mahdollisuus ratkaista ongelma — ainakin osittain — olisi tietenkin vaihtaa menetelmää ja yrittää konstruoida journalistinen ammatti-identiteetti tiedotusvälineiden sisällöstä. Ottaen huomioon tekijän jo nyt tekemän työn laajuuden olisi kuitenkin kohtuutonta vaatia vielä kyseistä lisäsuoritusta. Aula osoittaa myös olevan tietoinen niistä ongelmista ja rajoituksista, jotka synnyttää suomalaisen aineiston vähyys verrattuna yhdysvaltalaisen aineiston runsauteen ja jotka vaikeuttavat yritystä vastata tutkimuksen kysymykseen tyhjentävästi.

Tutkimukset on tehty samassa järjestyksessä jossa ne esitetään. Tekijä keskusteltee tästä (s. 39) pitäen sitä epätavallisena menettelynä — tuntuisi luontevammalta tutkia ensin kehitystä USA:ssa ja kohdistaa sen jälkeen tutkimus Suomen oloihin. Tekijän ratkaisua täytyy kuitenkin puolustaa, ennen muuta siksi että se auttaa häntä välttämään ilmeisen tautologian riskin. Tutkimusten aikajärjestyksessä auttaa minimoimaan sen vaaran, että tutkija — haastatteluliantteissa — operoi etukäteen rakennelluilla käsityksillä kausaalisuhteesta. Tutkimukset sellaisina kuin ne nyt on tehty auttavat liittämään konventionaalisemmat tiedotusvälineiden tarjonta- ja sisältötutkimukset primaariaineistoon, joka ilmentää toimittajien käsityksiä itsestään toisesta näkökulmasta.

Aineistonsa perusteella Aula kykenee kommentoimaan Kent Aspin ajatuksia tiedotusvälineiden vallasta. Aulan esittämä kritiikki kiinnittyy hänen haastatteluaineistostaan ilmenevän toimittajien ammatti-identiteetin piirteisiin. Hän ehdottaa suuremman huomion kiinnittämistä toisaalta toimittajien ihanteiden ja heidän käytännön toimintansa väliseen suhteeseen, toisaalta tiedotusvälineiden rakenteellisesti määräytyneeseen epäitsenäisyyteen. USA:ssa tapahtunutta kehitystä koskevan tarkastelunsa pohjalta Aula kritikoii käsitystä tiedotusvälineiden lisääntyneestä vallasta; näin jäävät havaitsematta poliitikkojen mahdollisuudet tiukentaa tiedotusvälineiden sisällön kontrollia.

Lopuksi on esitettävä lyhyt yksityiskohtainen kritiikki. Vaikka tutkimus antaa harkitun ja vankan työn vaikutelman, on työsuorituksessa sijaa kommenteille. Lyöntivirheitä on paljon, osa taulukoista on epäselviä (s. 141), epäselvästi otsikoituja (s. 112 ja 126) tai epäselvästi numeroituja (taulukko 2 s. 128 ja 130). Vaikka lähdeviitteet yleisesti ottaen ovat moitteettomia, sisältyy viitteeseen II alaluvussa 3.1 viittaus, jota ei yksiselitteisesti voida yhdistää lähdeluetteloon. Se että MTV:n ohjelmat vuonna 1991 siirrettiisiin TV 3:lle (viite IV alaluvussa 1.13) on — vähämerkityksistä ja irrelevanttia, mutta silti asiavirhe.

Nämä työn loppuvaiheen kiireen jäljet ovat kuitenkin pieni asia sen kokonaisuuteen verrattuna.

Tiivistetty loppuarvioni on, että Maria Kaisa Aulan lisensiaatintutkimus on kahden artikkelin yhdistelmä, jossa kytketään toisiinsa suomalainen haastatteluaineisto ja yhdysvaltalaiset löydökset ja josta koostuu itsenäinen ja paikoin innovatiivinen tieteellinen työ; siinä kyetään hyvin ratkaisemaan artikkelimuotoisen tutkielman ongelmat. Tuntuva osa tutkielman voimasta nojaa sen kombinatorisiin ja komparatiivisiin piirteisiin. Tutkimus avaa näin uusia näkökulmia alueen aiempaan teorianmuodostukseen. Edelleen se tarjoaa — haastatteluaineiston asettamisen rajoitusten puitteissa — omia löydöksiä, jotka edistävät demokratian yhden keskeisen ongelman poliitikkojen ja poliittisten toimittajien välisen suhteen ymmärtämistä. Minulla on siksi ilo ehdottaa Helsingin yliopiston valtiotieteelliselle tiedekunnalle työn hyväksymistä lisensiaatintutkimuksena arvolauseella *magna cum laude approbatur*.

Tom Moring
Suomentanut Pertti Hemämus

Oksanen Aulasta

Pyydettyinä lausuntonani VTK Maria Kaisa Aulan lisensiaatintutkimuksesta ”Poliitikkojen ja toimittajien suhteet murroksessa? Tutkimus Yleisradion politiikan toimittajista 1980-luvulla.” Yleisen valtio-opin laitos, marraskuu 1990 (229 s. + liitteet) esitän kunnioittaen seuraavan:

Tutkimuksen taustana on poliitikkojen ja tiedotusvälineiden/toimittajien suhteista ja poliittisen journalismin luonteesta 1980-luvun Suomessa käyty keskustelu, jolle tyypillistä ovat olleet eri puolueiden johtavien poliitikkojen julkiset moitteet tiedotusvälineitä ja journalismia kohtaan yleensä ja politiikan toimittajia kohtaan erityisesti. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää poliitikkojen ja toimittajien institutionaalisten suhteiden muuttumista Suomessa 1980-luvulla ja asettaa käytyä usein perisuomalaisena pidettyä keskustelua historialliseen, vertailevaan ja teoreettiseen perspektiiviin.

Tutkimuksen ensimmäisessä osassa tekijä tarkastelee aikaisempaa tiedotusvälineiden ja politiikan suhteiden tutkimusta. Sen perusteella toimittajien ja poliitikkojen vuo-

rovaikutustilanne nähdään kysymyksenä poliittisen julkisuuden hallinnasta nykyaikaisessa joukkoviestinnällistyneessä demokratiassa.

Tutkimuksen empiirinen osuus koostuu kahdesta osasta. Ensiksi tarkastellaan suomalaista tilannetta Yleisradion politiikan toimittajien itseymmärryksen rekonstruoinnin kautta. Aineistona ovat vuonna 1988 tehdyt Yleisradion uutis- ja ajankohtaistoimittajien teemahaastattelut. Toimittajat tulkitsivat 1970- ja 1980-luvun vaihteen poliittisen journalismin murroskaudeksi. Tämä merkitsi journalismin ”länsimaistumista”, eli muutosta kunnioittavasta tai lojaalista asenteesta poliitikoista ja puolueista etäisyyttä ottavaan, kriittiseen suuntaan. Ns. kriittinen toimittaja toimii journalistisessa työssään eräänlaisena politiikan ”korjauskertoimena” yleisön suuntaan ja tarkistaa tai estää poliitikkojen mahdolliset manipulaatiopyrkimykset.

Toisessa osassa Suomen tilannetta 1980-luvulla verrataan sille analogiseen Yhdysvaltain 1960-luvun loppu- ja 1970-luvun alkupuolen tilanteeseen, jossa näkyy Suomen kaltainen poliitikkojen toimittajiin kohdistuva ärtymys. Ensin osoitetaan samankaltaisuus Yleisradion politiikan toimittajien hallitsevaan, ”kriittiseen journalismiin” ammatti-identiteettiin ja Yhdysvaltain ns. Post-Vietnam- ja Post-Watergate-journalismin itseymmärryksen välillä. Amerikkalaisen journalismin identiteetin selvittämiseen on käytetty aikaisempia tutkimuksia ja toimittajaelämäkertoja. Toiseksi vertaillaan samankaltaisen itseymmärryksen synnyn yhteiskunnallisia konteksteja Suomessa ja Yhdysvalloissa. Molemmissa esiintyvät samansuuntaiset muutokset poliittisen julkisuuden hallinnassa, eli kansalaiset/yleisö — tiedotusvälineet/toimittajat — poliittinen eliitti -kolmiossa. Näitä ovat politiikan ns. skandaalit ja toimittajien ”salailuksi” tulkitsemat tapahtumat, toimittajien sukupolviuudistus, tiedotusvälinekentän tv-keskeistyminen, poliittisen eliitin eli toimittajien lähteiden sisäisen koheesion löystyminen, julkisuuskuilpailu ja kasvava tiedotusvälineiden käyttö kansalaisuuteen hoitoon, puolueiden heikkenevä legitimitetti sekä kansalaisten politiikkasuhteen muutos. Suomen osalta tilanteeseen liittyy vielä diffuusion kautta Yhdysvaltain Watergate-journalismin esimerkki.

Yhteenvedossa poliittisen julkisuuden hallintatilanteen muutosta ja tulevaisuuden näkymiä tarkastellaan ruotsalaisen politiikan tutkija Kent Aspin teorian (”Mäktiga Massmedier”, 1986) avulla. 1980-luvun keskustelun katsotaan ilmentävän Suomessa muiden länsimaiden kaltaista murrosta tiedotusvälineiden ”interventiossa” poliittiseen järjestelmään, kansalaisten ja poliittisten suhteita välittäviksi instituutioiksi. Toimittajien suhteellinen itsenäistyminen puolueista ja poliitikoista johtanee myös Suomessa ns. mediastrategioiden lisääntymiseen. Kuitenkin Yhdys-

valtoihin verrattuna Suomen vahva puoluejärjestelmä vähentää edelleen viestinten roolia.

Maria Kaisa Aulan lisensiaattitutkimus on laaja, uutta luova ja tieteellisesti sangen korkeatasoinen pioneerityö politiikan ja viestinten Suomessa sangen vähän tutkitulta välialueelta. Teoreettisessa ja empiirisessä tarkastelussaan tutkimus menee pitemmälle kuin sen yksi keskeinen teoreettinen esikuva, Kent Aspin väitöskirjatyo vuodelta 1986. Pohjoismaissa ja Suomessa se on toistaiseksi ainutkertainen.

Tutkimuksen osatutkimukset Suomesta ja Yhdysvalloista on toteutettu teoreettisesti ja empiirisesti sangen pätevästi. Ainoa negatiivinen puoli tässä on, että osatutkimuksia ei ole kaikilta osin voitu sovittaa loogisesti yhteen parhaalla mahdollisella tavalla, koska aikaisempia, tältä alueelta Suomessa varsinkin 1980-luvun lopussa tehtyjä tutkimuksia ei ole olemassa. Tämä ei kuitenkaan heikennä työn Suomaa koskevaa politiikan toimittajien tapaustutkimusta, joka on teoreettisesti ja empiirisesti erittäin pitävällä pohjalla. Erityisesti politiikan toimittajia kuvaavia typologioita (s. 126, 128, 130-134) ja niiden perusteella tehtyjä analyyseja ja johtopäätöksiä voidaan pitää tieteellisesti sangen ansiokkaina ja kekseliäinä.

Edellisen perusteella esitän, että Valtiotieteellinen tiedekunta hyväksyisi nyt käsillä olevan lisensiaattityön arvosanalla *magna cum laude approbatur*.

Matti Oksanen

KULTTUURIVIIHKOT

Vuonna 1991:

Sarjakuvat, Aztlan, Total Recall, Roo Ketvel, Claude Simon, Public Enemy, Bill Cosby, televisio, pienlehdet, hypertodellisuus, cyberpunk, world music, voodoo, inuitit, videotaide, de Sade, animaatio, mustat muslimit, Soihtu, Jim Thompson, alastomuus, erotiikka, porno...

Normaali tilaus: 170 mk ps-tilille 51 885 -1, tai puhelimitse 135 12 99. Tukitilaus 270 mk, opiskelijat ja eläkeläiset 140 mk.

Kirjat ja raportit

ALAKETOLA-TUOMINEN, Marja
Jokapojan amerikanperintö : yhdysvaltalaisia kulttuuri-vaikutteita Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. — Helsinki : Gaudeamus, 1989. — 135 s.

BEYLIE, Claude
Max Ophuls / käänt. Sakari Toiviainen. — Helsinki : Valtion painatuskeskus, 1990. — 226 s.

HOKKANEN, Jouni & VIROLAINEN, Nalle
Roskaelokuvat. — Tampere : Hiljainen Kulttuuriyhdistys, 1990. — 214 s.

HOVI, Päivi
Mainoskuva Suomessa : kehitys ja vaikutteet 1890-luvulta 1930-luvun alkuun. — Helsinki : Taideteollinen korkeakoulu, 1990. — 300 s. (Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja, A8)

LAIHO, Marianna
Tulevaisuuden toimitusta tekemässä : raportti journalistien organisaatioiden ja työkuultuurin muutos-seminaarista Tampereella 2.-3.3.1990. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. — 47. (Tampereen yliopisto, Työelämän tutkimuskeskus, Työraportteja, 13/1990).

LEHDISTÖN yleisen kuljetustuen muutostarpeet. — Helsinki : Liikenneministeriö, 1991. — 25 s. (Liikenneministeriö, Julkaisuja, 15/91).

MAINOSTOIMISTOJEN liiton vuosikirja 1991. — Helsinki : Mainostoimistojen liitto, 1991. — 199 s.

MIETTINEN, Jorma
Havaintoja tiedotusvälineiden luotettavuudesta : tutkimusalucen hahmottelua. — Helsinki : Helsingin yliopisto, 1991. — 59 s. (Helsingin yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja 1 A, 9/91).

PENTTILÄ, Satu & VILKKI, Leena
Muutokset naistenlehtien mainosten sisällössä 1959-1989. — Helsinki : Helsingin kaupparkeakoulu, 1990. — 134 s. (Helsingin kaupparkeakoulun julkaisuja D, 131).

PLAHOV, Andrei
Neuvostoeokuva / käänt. Pekka Forsstedt. — Moskova : Uutistoimisto Novostin (APN) kustannusliike, 1990. — 152 s.

SASSI, Sinikka
Pienlehdistö ja uusi tekniikka : demokratisoiko tekniikka viestintää? — Helsinki : Liikenneministeriö, 1990. — 93 s. (Liikenneministeriön julkaisuja, 38/90).

SCORSESE on Scorsese / toim. David Thompson, Ian Christie ; käänt. Arvi Tamminen. — Helsinki : Like, 1990. — 212 s.